

U písemek a úkolů

Co se v českých školách skutečně děje s AI a akademickou poctivostí

září 2026 · Tomáš Lintner · Veronika Tesařová · Markéta Žáková · Veronika Štolfová

Tohle je ta část výsledků, kterou školy nerady slyší. Není v ní ale nic, co by kterýkoli učitel sám netušil — jen to má poprvé velikost.

1 ze 3

studentů použil AI během testu nebo písemky

Osm způsobů, jak si zkrátit cestu

Co studenti uvedli za poslední měsíc

Podíl studentů, kteří danou činnost uvedli. Více odpovědí bylo možné.

Nejčastější položka není opisování. Je to **náhrada čtení shrnutím** — činnost, která z pohledu studenta vypadá jako efektivita a z pohledu učitele jako to, že zadaná četba nebyla přečtena. Právě tady se rozhoduje, co si student z hodiny odnese, a přitom to obvykle není ošetřeno žádným pravidlem.

Vedle toho stojí tři položky, které se týkají poctivosti přímo: odevzdání textu upraveného AI bez uvedení (39 %), jeho přepsání tak, aby nebyl rozpoznatelný (38 %), a použití AI během zkoušení (33 %). Ta prostřední je nejvýmluvnější: neznamená jen použití AI, ale vědomou snahu použití skrýt.

A je potřeba číst ta čísla jako spodní odhad. Všechno jsou to sebevypovědi o chování, za které hrozí postih; podíl studentů, kteří danou věc dělali a nepřiznali ji, neznáme, ale není důvod myslet si, že je nulový.

Stojí za to všimnout si, že čtyři z osmi položek se netýkají toho, že student AI použil, ale toho, že to **neuvedl**. To je kategorie, kterou škola může ovlivnit přímo: uvést použitý nástroj je návyk, který se dá naučit a vyžadovat, podobně jako se vyžaduje citace zdroje.

Nejsou to dva tábory

Nabízí se představa dvou skupin: pilných studentů, kteří AI používají poctivě, a těch druhých. Data ji nepodporují. **Téměř každá dvojice** sledovaných způsobů používání spolu souvisí kladně — a to i napříč hranicí mezi poctivým a nepoctivým použitím. Student, který AI hodně používá k vysvětlování pojmů, ji častěji používá i u písemky.

Neexistují tedy „uživatelské profily“, podle kterých by se dalo cílit. Existuje jedna obecná míra toho, jak moc má student AI zabýdlenou ve svém dni, a ta se propisuje do všeho: do frekvence, do poctivých způsobů použití i do těch nepoctivých. Jedinou výjimkou je psaní kódu, které s nepoctivostí souvisí slaběji než ostatní činnosti.

Prakticky to znamená, že vytipovat „rizikové“ studenty podle toho, jak nadšeně o AI mluví, nefunguje. Nadšený uživatel a poctivý uživatel je velmi často tentýž člověk.

Proč nestačí hledat viníky

Když poctivé a nepoctivé používání takhle těsně souvisí, nedá se nepoctivost odfiltrout tím, že vytipujeme rizikové studenty. Účinnější je změnit zadání: úkol, který jde vyřešit jedním promptem, tak vyřešen bude.

Není to nový jev, je to nový nástroj

Opisování a odevzdávání cizí práce provázejí školu odjakživa a mezinárodní šetření dlouhodobě uvádějí, že se k nějaké formě nepoctivosti přiznává kolem sedmdesáti procent středoškoláků. Co se s příchodem generativní AI změnilo, není celkový objem, ale **složení**: klasické formy ustupují a nahrazují je ty, které jsou rychlejší, dostupné okamžitě a hůř rozpoznatelné.

To má nepříjemný důsledek. Opatření, která škola zavedla proti opisování z internetu, na tenhle typ nestačí — text od AI nikde předtím neexistoval, takže se nedá dohledat jako shoda se zdrojem.

Co s tím

- **Detekce nefunguje jako strategie.** 38 % studentů text od AI cíleně přepisuje tak, aby poznat nebyl — a to je podíl těch, kteří to přiznali. Software na rozpoznávání AI textu navíc chybí oběma směry a nese riziko křivého obvinění.
- **Posuňte hodnocení tam, kde AI nepomůže:** ústní obhajoba, práce ve třídě, průběžné verze textu, práce s vlastními daty nebo s tím, co se probíralo v hodině.
- **Vyslovte pravidla nahlas a konkrétně.** Velká část položek není otázka charakteru, ale nejasného očekávání. Student, který si nechal text upravit, často netuší, že to měl uvést — protože mu nikdo neřekl, kde je hranice mezi kontrolou pravopisu a přepsáním.
- **Rozlišujte mezi tím, co škodí učení, a tím, co porušuje pravidla.** Shrnutí četby místo čtení je první případ, použití AI u písemky druhý. Vyžadují jinou reakci.

Jak o tom mluvit se studenty

Zkušenost z dosavadních setkání se školami je, že rozhovor postavený na obvinění nikam nevede, zatímco rozhovor postavený na číslech ano. Studenti tato čísla poznávají: nepřijdou jim přehnaná a bývají ochotní se bavit o tom, kde sami vidí hranici.

Osvědčuje se zeptat se nejdřív na to, co je podle nich v pořádku, a teprve potom vyslovit pravidlo školy. Rozdíl mezi obojím je totiž obvykle menší, než se čeká — a tam, kde je velký, je užitečné vědět proč.

Odkud čísla jsou

Odpovědi 2 588 studentů z 28 středních škol po celé ČR, podzim 2025, převážený vzorek. U osmi činností, které učitelé obvykle považují za nepoctivé, jsme se ptali, zda je student za poslední měsíc dělal. Otázky byly položeny neutrálně a odpovědi jsou pseudonymizované; škola se k odpovědím konkrétního studenta nedostane.

Čísla neříkají nic o tom, jak často se na uvedené jednání přišlo, ani jak na ně školy reagovaly.